

AVIZ referitor la proiectul de Lege privind tratatele

Analizând proiectul de **Lege privind tratatele**, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr.84 din 19.06.2003,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.73/1993 și art.48(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri:

I. Observații generale

1. Proiectul de act normativ are ca obiect instituirea de reguli în domeniul tratatelor internaționale, prin înlocuirea actualei Legii nr.4/1991 privind încheierea și ratificarea tratatelor și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.198/2002.

Prin obiectul său de reglementare, proiectul de lege face parte din categoria legilor ordinare.

2. Menționăm că principiile și normele de bază referitoare la domeniul tratatelor internaționale sunt înscrise în legea fundamentală și, de aceea, adoptarea unui act normativ în materie ar trebui făcută **după ce procesul de revizuire a Constituției României va fi încheiat.**

3. O bună parte din proiectul de lege se referă la domenii care nu au legătură cu tratatele internaționale și care țin de repartizarea competențelor între instituțiile guvernamentale și nu numai, sau la aspecte de ordin tehnic, metodologic și de procedură care nu-și au locul într-o lege. Prevederile art.4-11, 15-17, 22, 23 ș.a., țin de organizarea concretă a activității (se referă la modul de întocmire a notelor, istoric, tabele ș.a.) ele putând fi reglementate printr-o

metodologie adecvată, fără a încărca inutil legea cadru, care ar trebui să cuprindă numai elementele fundamentale, de bază, ale reglementării.

Chiar dacă apare necesară o reglementare a fazelor pe care le parcurge încheierea unui tratat internațional, aceasta nu constituie obiect de reglementare prin lege (aspecte care țin de modul cum se face elaborarea unui memorandum pentru aprobarea negocierii sau a semnării, cine sunt inițiatorii și cine avizează asemenea acte cu caracter administrativ) ci ele pot fi reglementate printr-o hotărâre de guvern.

Încărcarea legii cu reguli de ordin tehnic și de organizare diminuează importanța regulilor de bază pe care aceasta trebuie să le conțină și face ca legea să fie modificată, de fiecare dată, când unele reglementări, chiar privind aspecte minore, ar trebui revizuite.

II. Observații la textul proiectului de lege

1. În titlu, precum și în art.1 lit.a), după cuvântul “tratatele”, ar trebui să se adauge cuvântul “internaționale”, pentru a se evita orice ambiguitate.

2. Legea ar trebui să înceapă cu un text în care să se menționeze că obiectul ei îl constituie stabilirea de reguli după care să acționeze autoritățile și instituțiile publice pentru negocierea și încheierea de tratate, precum și pentru asigurarea aplicării acestora.

3. Definițiile care se dau unor termeni în cuprinsul **art.1** sunt, în unele cazuri, diferite de cele din Convenția de codificarea dreptului tratatelor (legislația română îndepărtându-se de la practica internațională) și, din această cauză, se creează o confuzie de care se vor lovi instituțiile române.

Ar trebui să se revadă aceste texte, pentru a defini numai ceea ce este necesar și într-un mod în care să nu se îndepărteze de la ceea ce este deja definit în dreptul internațional.

Astfel, în definiția de la **art.1 lit.a)** expresia “actul juridic” introduce un element care nu este necesar și care reduce tratatul doar la dimensiunea lui juridică, deși, în realitate, el are și o dimensiune politică (se încheie între state). Mențiunea că tratatul este consemnat **în scris** este în contradicție cu afirmația că actul juridic are în vedere **orice formă**; exprimarea “indiferent de formă”, care în dreptul internațional al tratatelor înseamnă atât forma orală, cât și forma scrisă, se întâlnește în paralel cu expresia “în scris”. Nici precizarea că obligațiile au un caracter juridic nu este necesară (raportul stabilit prin tratat fiind guvernat de dreptul internațional).

Totodată, precizarea că prin “tratat” se înțelege și un acord la nivel departamental este lipsită de precizie, întrucât un departament, care, de regulă, este o structură într-un minister, nu poate încheia tratate, deoarece nu este subiect de drept internațional public.

4. Din art.1 lit.c), ar trebui eliminată sintagma “cu caracter provizoriu”, deoarece, la nivelul negociatorilor, textul, odată ce a fost parafat, este definitiv și nu mai poate fi modificat de aceștia. Fiind însă definitiv la nivelul negociatorilor, textul nu devine definitiv și pentru părți - așa cum se întâmplă în cazul semnării. În plus, definiția diferă de cea pe care o dă Convenția de codificare a dreptului tratatelor (art.12 alin.(2) lit.a)), astfel încât, în acest caz, vor exista două definiții contradictorii (cea din legislația română și cea din Convenția de codificare).

5. Referirea din art.1 lit.d) la “etapa facultativă” creează confuzie, deoarece întreaga procedură a negocierii tratatelor are un caracter care nu este obligatoriu. La fel, în ceea ce privește expresia “fixării cu caracter provizoriu”, deoarece un tratat multilateral, pe care reprezentantul unui stat își pune “semnătura ad referendum”, nu mai poate fi modificat și deci nu poate fi provizoriu; caracterul provizoriu îl poate avea doar semnarea și nu textul.

6. Deplinele puteri (art.1 lit.e)) pot fi emise și de șeful statului în cazul negocierii sau adoptării unui tratat la nivel de șef de stat sau de guvern, ceea ce face ca acest atribut să excedă competența ministrului afacerilor externe. Din acest text lipsește referirea la adoptarea textului unui tratat multilateral.

7. Expresiile “ratificare”, “aprobare”, “aderare” și “acceptare” din cuprinsul art.1 lit.f – i), deși din punctul de vedere al Convenției de codificare sunt echivalente - deoarece ele reprezintă moduri de exprimare a consimțământului unui stat de a se lega prin tratat - în proiect sunt definite în moduri diferite.

Menționăm că, în practica actuală a încheierii de tratate, se oferă posibilitatea pentru state de a ratifica ori de a adera la orice tratat, indiferent dacă acesta a fost sau nu semnat. Din această cauză, definiția ratificării ar trebui circumstanțiată și necondiționată de semnare, deoarece definiția din Convenția de codificare nu cuprinde un asemenea element.

8. În cazul rezervelor la un tratat (art.1 lit.j)), esențial este faptul dacă tratatul în cauză admite formularea de rezerve și, de aceea, referirea la dreptul internațional în general nu o considerăm suficientă.

Despre faptul că rezerva care a fost formulată la semnare trebuie să fie confirmată și la ratificare, nu este nevoie de o dispoziție legală.

În plus, s-ar putea ca, de la semnare și până la ratificare, poziția statului să se schimbe și să nu mai dorească să facă rezerva respectivă.

Totodată, s-a pierdut din vedere că, în unele cazuri, după semnare, nu mai există ratificare sau că rezervele se formulează și în cazul altor forme de exprimare a consimțământului de a se angaja printr-un tratat.

9. Mențiunea din **art.1 lit.k)**, în sensul că s-ar face **declarația pentru a interpreta o prevedere a tratatului** nu este corectă, pentru că în măsura în care interpretarea conduce la modificarea sau la excluderea efectelor juridice ale unor prevederi, aceasta constituie o **rezervă** și nu o **declarație**. Este, deci, necesară delimitarea strictă a celor două situații.

Temeiul formulării de declarații îl constituie tratatul în cauză iar denumirea acesteia se stabilește prin tratat.

10. La **art.1 lit.l)**, sugerăm înlocuirea cuvântului **consemnează**, inadecvat situației, prin cuvântul **comunică** sau prin expresia **face cunoscut**.

11. Ca element al identificării unui tratat multilateral (**art.1 lit.m)**), ar trebui reținută data **adoptării** lui, deoarece de la această dată există documentul și nu de la data semnării lui (semnarea poate dura în timp ori poate avea loc în altă parte decât în locul unde a fost adoptat, fiind variabilă în funcție de statul semnatar). Nici reluarea textului **Convenției de codificare** nu reprezintă o necesitate.

12. “Renunțarea” prevăzută la **art.1 lit.n)**, constituie un act unilateral de manifestare a voinței unui stat, dar exercitarea lui se face în conformitate cu prevederile tratatului sau cu regulile de drept internațional (alin.(2) al art.42 din **Convenția de codificare**) și nu în mod arbitrar, așa cum s-ar putea înțelege din textul propus.

13. Nu există motive să se definească termenul de “contract de stat”, prevăzut la **art.1 lit.o)**, de vreme ce acest act nu se încadrează în categoria **tratatelor internaționale** (așa cum sunt ele definite în lit.a) și cum se precizează în art.44 din proiect.

14. La **art.2 alin.(1)**, expresia “încheie tratate” este imprecisă, deoarece nu este vorba de **încheiere**, ci de **semnare**. Încheierea intervine numai în cazul exprimării consimțământului de a deveni parte la tratat.

15. Referirea la **neafectarea drepturilor statelor terțe**, din **art.2 alin.(2)**, este imprecisă și este greu de stabilit când sunt afectate drepturile celor peste 180 de state.

Totodată, considerăm că norma apare incompletă, motiv pentru care apreciem ca necesară introducerea și a obligației respectării normelor cutumiare internaționale privind dreptul tratatelor **după obligația respectării normelor imperative ale dreptului internațional**, obligație care conduce la respectarea regulei alternatului în cazul tratatelor bilaterale, ca și a acurateții redactării clauzelor finale și cele ale autentificării textelor tratatelor, de multe ori ignorate.

16. La **art.3 și art.4**, ca și în alte articole ale proiectului, expresiile “la nivel de stat” și, respectiv, “la nivel guvernamental”, nu sunt suficient de clare, întrucât unele tratate încheiate de Guvern sunt tot “în numele statului” pentru că prin actele respective Guvernul angajează statul.

Pentru a se evita confuziile, propunem ca formularea “în numele României” să înlocuiască expresia “la nivel de stat”, iar expresia “în numele Guvernului” să înlocuiască expresia “la nivel guvernamental”.

17. Rolul Guvernului României (**art.3**), nu poate fi redus la avizarea memorandumului (la fel ca ministerele și alte instituții) deoarece, potrivit art.101 din Constituție, Guvernul este cel care **asigură realizarea politicii externe a României și are conducerea generală a administrației publice** (din care face parte și Ministerul Afacerilor Externe). Ca atare, această prevedere trebuie revăzută.

18. Excluderea Ministerului Afacerilor Externe dintre coinițiatori, în cazul tratatelor cu caracter predominant tehnic (**art.3(3)**), va duce la neasigurarea unei politici externe unitare.

Chiar și un tratat cu **caracter tehnic** (formulare imprecisă) poate prezenta o mare importanță pentru interesele statului român, astfel încât nu se poate exclude implicarea Ministerului Afacerilor Externe (ex.:modalitățile de delimitare a zonei economice exclusive sau a platoului continental pot fi considerate operațiuni tehnice, deși evident ele au o importanță deosebită pentru stat).

19. Prevederile **art.3 și 4** și, mai ales, cele din **art.5-7**, au caracterul unor instrucțiuni tehnice, care ar putea fi adoptate la nivelul Guvernului, pentru ministerele și instituțiile care-i sunt subordonate.

20. **Art.8-16** se referă la raportul dintre ministere și delegații pe care-i trimit la negocieri, astfel încât nu este cazul ca probleme care țin

mai curând de regulamentul de organizare și funcționare a acestora să fie transpuse în lege.

21. Prevederile din art.13 alin.(3) - (5) și art.14 nu sunt în concordanță cu dispozițiile art.79 din Constituție, deoarece Consiliul Legislativ nu face parte din categoria organelor executive, ci este organ consultativ de specialitate al Parlamentului care avizează proiectele de acte normative. Proiectul de tratat, care se află încă în curs de negociere și care adesea are un caracter preponderent politic, nu este proiect de lege. Consiliul Legislativ, potrivit statutului care i-a fost stabilit prin Constituție, nu poate fi implicat în activitățile ministerelor. El nu poate participa la procesul de pregătire a negocierilor pe care le desfășoară organele administrației publice, pentru că și-ar pierde autonomia necesară pentru avizarea documentelor respective.

În nici un caz Consiliul Legislativ nu este abilitat să facă traduceri autorizate și nici nu se poate pronunța asupra acurateții traducerilor în limba română a textelor tratatelor, pentru că nu are această numire și nici personal calificat.

22. Prevederile din art.17 alin.(3) diferă de practica generală, înscrisă în Convenția de codificare (art.7 alin.(2) lit.b) și c)), fiindcă omite pe șefii de misiune diplomatică și reprezentanții acreditați la o conferință internațională sau la o organizație internațională de la procedura adoptării textului unui tratat.

23. Prevederile din art.17 alin.(5) și (6) nu constituie reglementări de nivelul legii.

24. Printre modurile de exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat (art.18 alin.(1)), nu figurează și acela al schimbului instrumentelor constituind un tratat (art.13 din Convenția de codificare).

25. Chiar dacă semnarea poate constitui, în mod excepțional, o formă exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat (art.18 alin.(2)), semnalăm că în practica internațională și recent în practica română în materie se recurge adesea la această modalitate, chiar și în cazul în care este vorba de angajamente importante sau că se prevede posibilitatea ca tratatul să intre în vigoare, fie la data semnării, fie la aceea a ratificării. Or, textul propus nu clarifică cum se va proceda într-un asemenea caz.

26. Restrângerea cerinței ratificării tratatelor numai la cazurile în care se prevede asumarea unui angajament financiar care ar avea

ca efect modificarea legii bugetului de stat în vigoare, în loc de orice angajament financiar (art.19 alin.(1)), are la bază ideea de a nu modifica legea bugetului, deși în practică modificarea oricărei legi figurează ca un caz în care este necesară ratificarea.

Statul român își poate asuma asemenea angajamente financiare indiferent dacă modifică sau nu legea bugetului, iar aceste angajamente financiare vor trebui exprimate în legile interne. De aceea, sintagma “care ar avea ca efect modificarea legii bugetului de stat” ar trebui eliminată.

Pe de altă parte, omiterea **angajamentului care are un caracter politic** (art.4 din Legea nr.4/1991) ar duce la consecința ca Parlamentul să nu aibă un drept de control asupra unor asemenea tratate, ceea ce distonează cu ansamblul dispozițiilor constituționale.

27. În art.19 alin.(1) lit.b) iii), ar trebui să se adauge cuvântul “jurisdicție”, pentru a se exprima în același mod cu ceea ce se prevede în Convenția O.N.U. privind dreptul mării și în Legea nr.17/1990 privind regimul juridic al mării teritoriale.

28. Regula ratificării tratatului nu ar trebui să fie stabilită numai în funcție de ceea ce se prevede în tratat, ci și în funcție de dispoziția din legislația internă, în raport cu interesul pe care-l reprezintă pentru statul respectiv acel tratat și de implicațiile pe care le are. Ca atare, propunem eliminarea art.21, deoarece acesta anulează prevederea din art.19 iar regula ratificării devine dependentă de ceea ce s-a prevăzut în tratat (ceea ce vrea și cealaltă parte contractantă).

În unele situații, se prevede, în tratat, că părțile vor comunica îndeplinirea procedurilor legale; în acest caz, nu se va mai ști care este procedura legală în România.

29. Art.22 și 23 nu-și au locul într-o lege, fiind vorba de o metodologie care poate fi aprobată la nivelul Guvernului.

30. Prevederile din art.25 alin.(2) și (3) se îndepărtează de ceea ce se menționează în alin.(1) al aceluiași articol, dând naștere la confuzii. În practică, se înscrie formula potrivit căreia se face comunicarea despre îndeplinirea procedurilor interne necesare, chiar și în cazul în care a avut loc o ratificare. Sub acest aspect cele două alineate vor crea dificultăți în practică.

Totodată, semnalăm că nu s-a avut în vedere situația în care legislația celeilalte Părți contractante nu cere supunerea tratatului ratificării și numai Partea română este cea care urmează să îndeplinească această procedură.

31. Prevederea din **art.26 alin.(1) lit.d)** se îndepărtează de la reglementarea dată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.198/2002 aprobată prin Legea nr.87/2003, deoarece prevede că tratatul intră în vigoare pe data semnării chiar și în ipoteza în care implică o contribuție a Părții române. De aceea, propunem reformularea textului.

32. În ceea ce privește **art.26 alin.(1) lit.e)**, menționăm faptul că în practică există tratate prin care se acordă României împrumuturi nerambursabile cuprinzând, de regulă, și angajamente financiare pentru statul român, care se impun a fi ratificate; ca atare, nu pot intra în vigoare pe data semnării.

33. Aplicarea cu titlu provizoriu a unui tratat (**art.27**) trebuie să fie foarte riguros circumstanțiată, deoarece intrarea provizorie în vigoare a tratatelor are loc în funcție și de aprobarea celeilalte părți contractante, iar în cazul în care prin aplicarea provizorie a făcut ca aceasta să-și atingă scopul, există riscul să nu-l mai aprobe pentru intrarea lui definitivă în vigoare.

34. Referitor la **art.29 alin.(6)**, este de menționat că regulile cutumiare nu impun o anumită formă în care să fie încheiate tratatele, astfel că statele sunt libere să aleagă orice altă cale de exprimare în scris a consimțământului; drept urmare, textul nu se aliniază la practica internațională, mai ales în ce privește schimbul de scrisori.

35. Referitor la **art.30**, este de precizat că înregistrarea tratatelor la Secretariatul General al O.N.U. nu depinde numai de ceea ce se prevede în tratat, ci și de necesitatea de a-l face opozabil (în conformitate cu art.102 din Carta O.N.U.); acest considerent poate fi important pentru partea română.

36. Referitor la **art.31 alin.(1)**, ar trebui reluată formularea din art.11 din Constituție, înlocuindu-se verbul “se face” prin expresia “trebuie făcută întocmai și”.

De asemenea, sugerăm completarea soluției cu condiția reciprocității din partea celeilalte sau celorlalte părți contractante.

37. Mențiunea din **art.31 alin.(2)** cu privire la **autoritatea judecătorească** nu este necesară, având în vedere reglementarea de principiu (art.11 alin.(2) din Constituție); în plus, referirea generează și alte interpretări precum aplicarea directă a tratatelor în România, fără a mai fi necesară nici un fel de legiferare.

38. Art.31 alin.(3) ar trebuie să fie mai precis, întrucât este vorba nu numai de **măsurile necesare de aplicare**, în general, ci și de **măsurile de legiferare**.

39. Prevederea din **art. 31 alin.(4)** adaugă la Constituție, care prin art.11 statuează că tratatele fac parte din dreptul intern fără să stabilească o ierarhie.

40. Prevederile din **art.31 alin.(5)** pot fi admise numai în ceea ce privește art.20 alin.(2) din Constituție și nu în general. Numai în acest caz, tratatele au prioritate față de legea internă.

41. În **art.32 alin.(1)**, nu se ține seama de apariția unei norme imperative – *jus cogens* (art.53 din Convenția de codificare).

42. Prevederea din **art.35 alin.(2)**, are în vedere interpretarea tratatelor, care potrivit art. 11 din Constituție , devin drept intern. Or, ca urmare a ratificării lor de către Parlament, interpretarea oficială nu o poate face decât Parlamentul.

43. Prevederile din **art.40** sunt o reluare a ceea ce se are în vedere în cadrul revizuirii Constituției. Până la intrarea în vigoare a legii de revizuire a ei, actuala Constituție nu admite ceea ce s-a propus.

La **alin.(1) și (2)**, propunerea vizează completarea Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, întrucât în prezent Curtea Constituțională nu are o asemenea competență, ci doar în etapa de după adoptarea de către Parlament a legii de ratificare și **înainte de promulgarea acesteia**.

44. Prevederea din **art.42** nu ține seama de faptul că anularea unui tratat nu se face prin act unilateral de către una din părțile contractante, și că este necesară o anumită procedură (art.65-66 din **Convenția de codificare**).

III. Observații de redactare și de tehnică legislativă

1. Având în vedere prevederile art.52 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, potrivit cărora capitolele se marchează cu cifre romane iar secțiunile și paragrafele cu cifre arabe, propunem înlocuirea cifrelor arabe cu cifrele romane la numerotarea capitolelor, iar în textul legii articolele să fie exprimate prin abrevierea “art.” poziționată în fața fiecărei dispoziții. Totodată, cifrele arabe care marchează alineatul trebuie să fie cuprinse între paranteze, astfel cum dispune și art.43 din Legea nr.24/2000.

2. La **art.2 alin.(2)**, din considerente gramaticale este necesar să se pună particula “ale” în loc de “a” înaintea expresiilor “dreptului comunitar” și “Constituției României”.

3. La **art.3 alin.(1)**, pentru respectarea principiului uniformității legislației și în concordanță cu cerințele normelor de tehnică legislativă, este necesară înlocuirea cuvântului “substanțial” cu “material”, precum și folosirea verbelor “va fi avizat” și “va fi înaintat” la timpul prezent.

Această ultimă cerință este valabilă, în mod corespunzător, și pentru celelalte norme ale proiectului de lege în care verbele sunt folosite la timpul viitor.

La **alin.(2)**, expresia “și de reglementările acestuia”, din finalul textului nu are precizia corespunzătoare, această observație fiind valabilă și pentru art.4 alin.(2).

4. La **art.4 alin.(2)**, pentru un plus de rigoare normativă, se impune eliminarea, ca superfluă, a sintagmei “al prezentului articol” și includerea cifrei 1 între paranteze. Această observație este valabilă și pentru textul alin.(1), precum și pentru art.5 alin.(3) partea finală unde se impune eliminarea expresiei “al prezentei legi” și introducerea cifrei 2 între paranteze.

5. La **art.7 alin.(1)**, propunem înlocuirea expresiei “instituției căreia îi aparține”, prin expresia “instituției la care este încadrat”, mai potrivită în context. Această propunere este valabilă și pentru art.15 alin.(1) lit.c).

6. La **art.10 alin.(2)**, apreciem că soluția apare incompletă, în sensul că nu are în vedere și situația în care Ministerul Afacerilor Externe a fost reprezentat la negociere.

Totodată, propunem eliminarea expresiei “În acest caz”, din debutul textului, care nu este necesară.

7. La **art.13 alin.(1)**, propunem eliminarea expresiei “conform prevederilor următoare”, ca superfluă.

Norma de la **alin.(3)**, este în contradicție cu prevederile de la art.4 alin. (3) din Legea nr.73/1993 privind organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, potrivit căruia avizul va fi dat înăuntrul termenului solicitat de Guvern care nu poate fi mai mare de 10 zile în cazul proiectelor cu procedura obișnuită și de 2 zile în cazul celor cu procedură de urgență. Or, această soluție stabilește un alt termen și impune obligația pentru Consiliul Legislativ de a nu mai răspunde

solicitării Secretariatului General al Guvernului, ci instituției inițiatoare și Ministerului Afacerilor Externe.

Acest ultim aspect, pe lângă faptul că schimbă atribuțiile stabilite prin lege pentru Consiliul Legislativ, - care, prin natura sa juridică de organ al Parlamentului, nu are raporturi directe cu ministerele - prelungește circuitul lucrărilor în defavoarea celerității actului decizional.

În ceea ce privește soluția de la **alin.(5)**, aceasta necesită a fi reformulată, ținând seama de rolul și atribuțiile Consiliului Legislativ care au în vedere respectarea exigențelor normelor de tehnică legislativă prevăzute de art.68 din Legea nr.24/2000, potrivit cărora proiectele actelor normative de aprobare și ratificare a înțelegerilor internaționale trebuie însoțite de traducerea oficială sau autorizată a acestora, traducere care să ateste conformitatea termenilor utilizați cu semnificația juridică a acestora, corespunzătoare contextului dat.

Or, acest ultim aspect intră în atribuțiile specialiștilor în domeniul tratatelor din cadrul M.A.E. și ale specialiștilor autorităților inițiatoare a negocierii tratatelor.

8. La art.14 alin.(2), soluția este superfluă, motiv pentru care propunem eliminarea acesteia din proiect

9. La art.19 alin.(1) lit.b), norma nu întrunește condițiile art.45 alin. (1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care prevăd că dacă o ipoteză marcată cu o literă necesită o dezvoltare sau o explicație separată, aceasta se va face printr-un alineat distinct, care să urmeze ultima enumerare.

Pe cale de consecință, propunem reformularea și restructurarea soluției în cauză.

De asemenea, întrucât expresia “cooperare cu caracter militar” este imprecisă, pentru a evita arbitrariul este necesară definirea acesteia.

În ceea ce privește teza de la **lit.b) iii)** se impune adăugarea expresiei “și de jurisdicție”, pentru a corespunde definiției teritoriului statului.

Referitor la normele de la **alin.(2) și (3)**, semnalăm contradictorialitatea lor, motiv pentru care propunem reformularea acestora, eventual astfel:

“(2) Ratificarea tratatelor prevăzute la alin.(1) nu poate fi făcută prin ordonanțe ale Guvernului.

(3) În cazuri excepționale, tratatele prevăzute la alin.(1) vor putea fi totuși ratificate prin ordonanțe de urgență ale Guvernului ... “.

10. La art.20 alin.(2), pentru un plus de precizie și claritate a normei, partea finală a textului necesită a fi reformulat, după expresia “organisme internaționale”, eventual astfel: “ ... la care participă statul român, Guvernul sau autorități ale administrației publice centrale, în calitate de membru sau observator ori prin care se asumă angajamente financiare altele decât cele prevăzute la art.19 lit.b) VI).

11. La art.22 alin.(2), pentru ca norma să corespundă prevederii art.114 alin.(4) din Constituție este necesar ca aceasta să fie completată cu sintagma “care va fi supusă aprobării Parlamentului”.

În ceea ce privește norma de la **alin.(3)**, pentru un plus de precizie și claritate a acesteia, se impune ca după expresia “titlul complet al tratatului” să se introducă sintagma “locul și data semnării ori adoptării”.

Referitor la textul de la **alin.(4)**, propunem înlocuirea expresiei “ca regulă” prin expresia “de regulă” proprie limbajului normativ, precum și înlocuirea expresiei “elemente sale de identificare” prin expresia “elemente de identificare”.

La alin.(8), pentru un plus de rigoare normativă, este necesară înlocuirea expresiei “menționate mai sus”, prin expresia “prevăzute la alin.(7)”.

Cât privește textul **alin.(12)** norma este neclară și echivocă necesitând a fi reformulată, pentru a fi în concordanță cu prevederile Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă și ale Hotărârea Guvernului nr.555/2001 de aprobare a Regulamentului privind procedurile pentru supunerea proiectelor de acte normative spre adoptare Guvernului.

12. La art.23 alin.(1) lit.c), norma nu întrunește cerințele art.45 alin.(2) și (3) din Legea nr.24/2000, potrivit cărora o enumerare distinctă marcată cu o literă nu poate cuprinde la rândul ei o altă enumerare marcată prin alte semne grafice. Pentru acest motiv, propunem redactarea textului, astfel încât să fie eliminate enumerările marcate cu semnele grafice (i), (ii), (iii).

De asemenea, apreciem necesar să se aibă în vedere și cazul înțelegerilor internaționale adiționale la tratatele multilaterale care sunt supuse ratificării, aprobării și acceptării lor de către Parlament.

13. La art.24 alin.(1), pentru un plus de rigoare normativă, partea finală, după expresia “Monitorul Oficial”, necesită a fi

reformulată, astfel: “al României, Partea I, însoțit de textul în limba română al tratatului”, pentru a se realiza corelarea cu prevederile art.68 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

La alin.(2), semnalăm că textul încalcă prevederile art.78 din Constituție, care dispune că “Legea se **publică** în Monitorul Oficial al României”, precum și pe cele ale art.107 alin.(4), teza finală, din Constituție potrivit cărora doar “**Hotărârile care au caracter militar se comunică numai instituțiilor interesate**”.

14. La **art.25 alin.(2) și (3)** se impune eliminarea, ca de prisos, a expresiei “în conformitate cu prezenta lege”, din partea finală a normelor respective.

La **art.25 alin.(6)**, pentru un plus de rigoare normativă, propunem înlocuirea expresiei “Instrumentele sus-menționate”, prin expresia “Instrumentele prevăzute la alin.(5)”.

15. La **art.28 alin.(2)**, pentru un plus de rigoare normativă, propunem înlocuirea expresiei “ministrului conducător al ministerului inițiator”, prin expresia “conducătorul ministerului inițiator”.

16. Titlul Secțiunii 2.7 propunem să fie reformulat, astfel: “Tratatele în formă simplificată încheiate prin schimbul de note verbale sau scrisori”.

17. La **art.29 alin.(5)**, pentru un plus de precizie și claritate a normei se impune ca după expresia “în formă simplificată” să se introducă sintagma “indiferent de denumire”, avându-se în vedere addendumurile la memorandumurile de finanțare sau cofinanțare încheiate de Ministerul Finanțelor Publice și, mai recent, de Ministerul Integrării Europene.

18. La **art.31 alin.(7), (8) și (9)**, pentru un plus de rigoare normativă, propunem ca în locul noțiunii de “suspendare” (a unui tratat) să se folosească noțiunea de “suspendare a aplicării” acestuia.

19. La **art.35**, apreciem că norma ar trebui completată cu atribuțiile ministerului afacerilor externe în procesul negocierii ori semnării tratatelor, în ceea ce privește conformitatea întocmirii acestora cu normele internaționale cutumiare privind dreptul tratatelor și cu principiile de drept internațional.

În ceea ce privește norma de la **alin.(1)**, pentru un plus de rigoare în exprimarea acesteia, se impune înlocuirea expresiei “de reglementare al prezentei legi”, ca improprie limbajului normativ, prin cuvântul “tratatelor”.

20. La **art.36 alin.(2)**, pentru un plus de rigoare normativă, propunem înlocuirea expresiei “sinteza menționată la alin.1” prin expresia “sinteza prevăzută la alin.(1)” și a expresiei “obligației de la alin.3”, de la **alin.(4)**, prin expresia “obligației prevăzute la alin.(3)”.

Semnalăm totodată, că expresia “textele tratatelor **reprezentative**” nu are precizia normativă corespunzătoare.

21. La **art.38 alin.(4)**, expresia “**viața** tratatelor” este improprie; sugerăm înlocuirea ei cu alta care să exprime mai bine intenția inițiatorilor.

22. La **art.41 alin.(2)** teza necesită a fi reformulată, astfel:

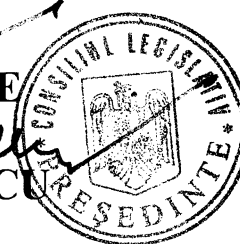
“(2) Înțelegerile de cooperare prevăzute la alin.(1) se încheie cu respectarea prevederilor prezentei legi”.

În ceea ce privește teza de la **alin.(4)**, apreciem că ar fi necesar să se aibă în vedere și situația în care partenerul extern ar solicita ca înțelegerea respectivă să fie supusă procedurilor de aprobare a acesteia, sens în care propunem completarea normei cu sintagma “sau, după caz, de la data aprobării acesteia”.

23. La **art.42** se impune a se revedea menținerea acestei dispoziții în proiect, întrucât încălcarea vădită a normelor de încheiere a tratatelor presupune încălcarea cu intenție a acestora, ceea ce impune *ab initio* neîncheierea înțelegerilor respective.

24. În concordanță cu cerințele normelor de tehnică legislativă, este necesar ca trimiterile la anumite alineate din text să se realizeze prin punerea între paranteze a cifrei care indică alineatele respective, astfel cum acestea sunt marcate în structura proiectului de lege.

Pentru aceleași considerente, sugerăm să se evite constituirea unor secțiuni în cadrul capitolelor formate doar dintr-un singur articol (cazul Secțiunilor 1 și 2 din Cap.1; Secțiunea 2.4, 2.7 și 2.8 din Cap.3; Secțiunea 3.1 din Cap.3; Secțiunea 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 și 4.7 din Cap.4).

PREȘEDINTE

Dragoș ILIESCU

București
Nr. 138/3.08.2003